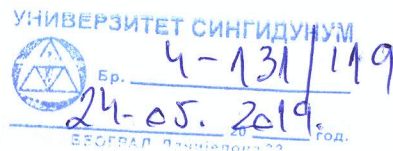

УНИВЕРЗИТЕТ СИНГИДУНУМ
Департман за последипломске студије
Данијелова 32, Београд

ВЕЋУ ДЕПАРТМАНА ЗА ПОСЛЕДИПЛОМСКЕ СТУДИЈЕ

Одлуком Већа Департмана за постдипломске студије Универзитета Сингидунум од 18.12.2015., одређени чланови Комисије (др Миодраг Шуваковић, редовни професор ФМК /ментор/; др Владимир Стевановић, доцент ФМК; и др Никола Дедић, ванредни професор ФМУ) за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Мр Зорана Белића под називом СЕМИОТИКА/АКСИОЛОГИЈА ВИЗУЕЛНОГ. КРИТИКА РАЗЛУЧИВАЊА, ТУМАЧЕЊА И РАСУЂИВАЊА. Састав комисије је промењен Одлуком Већа Департмана за постдипломске студије Универзитета Сингидунум од 21. 09. 2018. године. Чланови комисије за оцену и одбрану докторске дисертације су др Миодраг Шуваковић, редовни професор ФМК (ментор); др Ангелина Милосављевић, ванредни професор ФМК; и др Никола Дедић, ванредни професор Факултет музичке уметности Универзитета уметности у Београду. Комија подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Основни подаци о кандидату и докторској дисертацији

Зоран Белић је рођен 1955. године у Београду. Дипломирао је на Факултету ликовних уметности у Београду, смер Сликарство/проширени медији, 1981. године. Студирао је филозофију на Филозофском факултету у Београду (1981-1985). Магистарске студије завршио је на Rutgers Универзитету у Њу Џерсију (САД), смер Визуелне уметности (микс и мулти медији), 1991. године.

Предавао је на више уметничких и дизајнерских школа и програма у САД. До одласка у пензију био је запослен у звању професора на Savannah College of Art and Design у Савани (САД), за област Графички дизајн.

Кандидат се бави уметничким радом из области визуелних уметности, који је верификовао на 18 самосталних и преко 150 колективних међународних и домаћих изложби и манифестација. Као графички дизајнер учествовао је у више међународних рекламних и комуникацијских кампања у својству уметничког директора.

У теоријском раду кандидат се фокусира на прагматичке, синтаксичке и семантичке аспекте медија комуникације и на њихове културалне импликације.

Прихваћен је за објављивање један научни рад категорије М24: "ПОЛИТИКА НАСИЉА У МЕДИЈИМА" у часопису Српска политичка мисао посебно издање за 2019., Институт за политичке студије, Београд. ISSN 0354-5989

Докторска дисертација кандидата Зорана Белића била је подвргнута провери софтвером за установљавање преклапања/плагијаризма (iThenticate Plagiarism

Detection Software). Укупан процентуални износ запажених преклапања (SIMILARITY INDEX) износи 6%.

Докторска дисертација кандидата Зорана Белића СЕМИОТИКА/АКСИОЛОГИЈА ВИЗУЕЛНОГ. КРИТИКА РАЗЛУЧИВАЊА, ТУМАЧЕЊА И РАСУЂИВАЊА урађена је на укупно 177 страна. Списак литературе обухвата 201 референцу које чине научни радови, монографије, зборници радова, као и други извори. Уз основни текст дисертација садржи више табела и графичких прилога.

2. Предмет и циљ истраживања

Кандидат Зоран Белић је пошао од става да треба засновати општу теорију вредности као уређену, конзистентну и свеобухватну теорију односа визуелне семиотике и теорије вредности у естетичком, етичком и практично-стваралачком смислу. Кандидат за предмет дисертације поставља изградњу теоријског система о односима семиологије и аксиологије визуелног у односу на критичке планове разлучивања, тумачења и расуђивања у свету отворених, нестабилних и многоструких приступа савременој визуелности.

Општи циљ овог истраживања и његове теоријске разраде је стварање, по речима кандидата, једног новог, обједињеног модела семиотике/аксиологије разлучивања-тумачења-расуђивања праћеног његовом усредсређенијом применом на визуелне предмете, појаве и медије – који се уобичајено сматрају вредностима или носиоцима вредности – и на праксе које или производе вредности или кодирају/шифрирају вредности.

Кандидат је написао кратки преглед историје семиотичких и аксиолошких разматрања. Затим је поставио ново тумачење техничких израза семиотике/аксиологије, те теорије расуђивања о знаковима/симболима. Он је поставио нови дисциплинарни оквир именован формулом "семиотика/аксиологија" суочавањем семиотичког и аксиолошког мишљења и пропозиционирањем услова приступања визуелности у уметностима и дизајну. Кандидат је на аутентичан начин повезао вишедеценијско бављење праксама уметности и дизајна са филозофским теоријама (аксиологија, епистемологија, филозофија семиотике и семиологија), као и са конкретним педагошким радом са дизајнерима и уметницима на универзитетском нивоу.

Његов циљ и допринос се види у томе да је на основу новог тумачења и редефинисања термина и концепата семиотике/аксиологије предложио и приказао њихову примену у тумачењу и процењивању четири стране чулних појава, са посебним усредсређењем на визуелну област људске чулности и на визуелност појава, као и на поступке, средства и медије при конструисању вештачких појава, као и на знаковно/симболно кодирање и декодирање у праксама визуелних уметности, дизајна, те комуникацијског дизајна представљеним историјским примерима.

3. Хипотетички оквир истраживања

На основу циљева рада изведене су следеће хипотезе:

хипотеза 1

Могуће је поставити и разрадити у дијахронијском и синхронијском смислу општу теорију односа семиотике и аксиологије у односу на визуелност : визуелне уметности, дизајн, визуелне комуникације.

хипотеза 2

Могуће је показати и аргументовати теорију о динамици семиотичког разлучивања и тумачења тј. расуђивања феномена и њихових структурација у односу на односе субјект - објект, стварно - нестварно, истинито - лажно, примерено - непримерено, пријатно - непријатно, функционално - дисфункционално, итд.

хипотеза 3

Семиотичко разлучивање је могуће посматрати у пет различитих историјских друштвених и културалних фаза: друштво Западне ренесансе, пре-индустријско друштво, индустријско друштво, информацијско друштво, пост-информацијско друштво. На основу предложене периодизације се показује одржавање синтаксичког интегритета дуланости (+, -), без обзира на револуције, еволуције, преврате и хијерархијске обрте у визуелним праксама комуникације.

хипотеза 4

Могуће је повезати општу теорију "семиотика/аксиологија" са антрополошким приступом разлучивању, разумевању и тумачењу људског суочавања са визуелним, пре свега, вештачким тј. произведеним светом културе, уметности и дизајна. Однос семиотике, аксиологије и антропологије омогућава целовитост увида.

хипотеза 5

Примери визуелних продукција на које се може критички и аналитички применити општа теорија "семиотика/аксиологија" су бескрајни и чине део наше свеукупне искуствене стварности. Изабрани конкретни примери за анализу и расправу у дисертацији су они на који демонстративно покзују преломе визуелних парадигми: концептуална уметност, уметничке инсталације, перформанси/ритуали, теоретизације уметности, популарна култура, дизајн и кибернетски модели визуелности.

Постављене научне хипотезе су остварене и теоријски аргументоване на систематичан и конзистентан начин. Постављене хипотезе су омогућиле да се општа теорија "семиотика/аксиологија" постави на наивоу научне општости и научне применљивости.

4. Методологија истраживања

Кандидат Зоран Белић је поставио три примарне методе за истраживање и писање докторске дисертације: (1) критички метод: упоредне расправе и тумачења дијахронијски постављених теорија семиотике и аксиологије у односу на Западну филозофију, естетику, етику, лингвистику, семиотику/семиологију, (2) аналитички метод: упоредне расправе формалних и прагматичних дефиниција и из њих изведених теоријских платформи и термина семиотике, аксиологије и антропологије; и (3) метод критичке синтезе: постављање општег, конзистентног и примењивог модела анализе визуелних комуникација, дизајна и уметности са становишта новог модела теорије "семиотика/аксиологија".

Кандидат се поред општих метода позабавио и посебним методама. Поставио је три примарне методе за истраживање и писања докторске дисертације: (1) критички метод: упоредне расправе и тумачења дијахронијски постављених теорија семиотике и аксиологије у односу на Западну филозофију, естетику, етику, лингвистику, семиотику/семиологију, (2) аналитички метод: упоредне расправе формалних и прагматичних дефиниција и из њих изведених теоријских платформи и термина семиотике, аксиологије и антропологије; и (3) метод критичке синтезе: постављање општег, конзистентног и примењивог модела анализе визуелних комуникација, дизајна и уметности са становишта новог модела теорије "семиотика/аксиологија". Преузео је различите поступке (посебне методе) из филозофских и теоријских школа постављајући интердисциплинарну мапу дијахронијских случајева из Западне историје филозофије, естетике, лингвистике итд. Битно је подвући да његов приступ није еклектичан, већ аналитички и прагматички конзистентан - метафорично говорећи "тврда теоретизација" теорија о визуелности у уметностима, дизајну и комуникацијама.

Повезивање дијахронијског и синхронијског поступка у предметној докторској дисертацији је последица потребе да се у нашој средини по први пут заснује савремена теорија визуелних комуникација, уметности и, пре свега, дизајна на специфичан начин упоредног суочавања семиотичких и аксиолошких методологија које потичу из различитих дисциплина и дисциплинарних захтева. Зоран Белић је морао да би повезао два различита дисциплинарна, а то значи и методолошка оквира, да конструише нову теоријску платформу са свим карактеристикама "критичке метатеорије" о семиотици и аксиологији.

5. Кратак приказ садржаја докторске дисертације

Дисертација је компонована са чврстом структуром у три дела са поглављима. Делови докторске дисертације су методолошки повезани и настављају се следећи "логику" извођења теоријских позиција.

Први део је насловљен "Семиотика/семиологија - Анализа и критика историјских модела знака и значења". Реч је о систематичном и конзистентном критичком прегледу семиотике од античких теорија значења до двадестовековних наука о знацима. Расправа је развијена у седам поглавља: "Грчко-римски до св. Августина", "Средњовековни до Дантеа",

”Ренесансни до Кампанеле”, ”Емпиристи”, ”Идеалисти”, ”Естетичари и херменеутичари”, ”Од 19. века и Болзана до данас”. Ово није само дословни преглед теорија семиотике, већ њихова прегледна реинтерпретацији и увођење у кандидатов нови систем ”семиотике”.

Други део је насловљен ”Основе опште семиотике/аксиологије - Разрада основних термина и примене у перципирању, разлучивању и расуђивању”. Расправа је развијена у пет поглавља ”Преамбула”, ”Пролог”, ”Супра-универсо-абиогена-антропо-логија”, ”Антропо-ендогенетска+егзогенетска-специфичност” и ”Семиотичко/аксиолошки модел антропо-сензориално-центричног транс]ин[формирања”. Кандидат је иновативно поставио опште теоријске *платформе* о односима семиотике, аксиологије и људског сазнавања у савременој визуелној култури. Показао је аутореклексивно како се из чулног - естетског - изводи простор разумевања визуелне комуникације и њеног општег тумачења у односу на модалитете семиотике и аксиологије са урачунавањем људског фактора, тј. антрополошке димензије значењских и вредносних трансформација.

Трећи део дисертације је насловљен ”Примери примене основа семиотике/семиологије”. Ту су поглавља ”Текст о уметности”, ”Концептуална Уметност/Инсталација”, ”Перформанс/Ритуал/Теорија”, ”Култура/Популарна Култура/Тривијалност”, ”Текст о дизајну” и ”Кибернетичка деконструкција *Loci et Corpora*”. У овим поглављима је на праксу рада у домену визуелног опажања, стварања, обликовања и делања примењено разумевање опште теорије семиотике/аксиологије. Реч је о апликационом делу са прецизним бирањем инструктивних тј. преломних примера и њиховим теоретисањем у смеру платформе ”семиотика/аксиологија”. Кандидат је изузетно прецизно, са интердисциплинарним/трандисциплинарним намерама, показао да се и најпастрактнија теорија значења и вредности може приближити разумевању савремене уметности, културе, дизајна у распону од менталног репрезентовања (концептуална уметност), телесног живог извођења (перформанс уметност), преко масовне медијске поуларне културе до дизајна и бивања у савременом технолошком кибернетском свету.

6. Постигнути резултати и научни допринос докторске дисертације

У домаћој научној литератури - историја визуелних уметности, теорија уметности и медија, теорија архитектуре и дизајна - готово да не постоје критичке и аналитичке специјализоване или опште теорије посвећене тумачењу односа визуелне културе, визуелних комуникација, визуелних уметности и дизајна у односу на људски свет и свет технологије. Кандидат Зоран Белић је написао докторску дисертацију успостављајући нов интердисциплинарни модел семиотике/аксиологије који ће као такав допринети естетичком, семиолошком, аксиолошком, антрополошком и епистемолошком интердисциплинарном расветљавању и научном разумевању трајних питања која се тичу општих, антропоцентричних метода разлучивања, тумачења и расуђивања о визуелним феноменима, посебно артефаката и пракси произвођења вредности у областима визуелних уметности, дизајна и комуникацијског дизајна. Реч је о системском делу које као свој допринос поставља основу за актуелна и будућа теоријска истраживања смисла, вредности и функција разумевања створеног визуелног света - света који је обликован уметношћу, дизајном и сложеним визуелним комуникацијским техникама и технологијама.

7. Мишљење и предлог Комисије о докторској дисертацији

На основу изложеног Комисија је мишљења да је докторска дисертација СЕМИОТИКА/АКСИОЛОГИЈА ВИЗУЕЛНОГ. КРИТИКА РАЗЛУЧИВАЊА, ТУМАЧЕЊА И РАСУЂИВАЊА кандидата Мр Зорана Белића по својој теми, предмету, хипотезама, методологији, конзистентном визионарском приступу и тиме аутентичном научном доприносу општој теорији семиотике и аксиологије, као једне области унутар савремене филозофије те теорије уметности и медија, спремна за јавну одбрану.

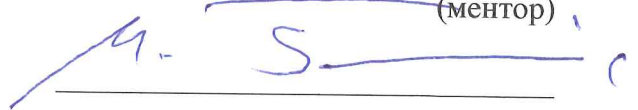
Предлажемо Већу департмана за последипломске студије и Сенату Универзитета Сингидунум да прихвате докторску дисертацију и реферат о дисертацији, те да одобре даљу процедуру и њену јавну одбрану.

Потврђујемо својим потписом, под пуном професионалном одговорношћу, да су подаци у Извештају веродостојни и у потпуности тачни, укључујући тачну категоризацију научноистраживачких резултата кандидата, а све у складу са Правилницима и актима Универзитета.

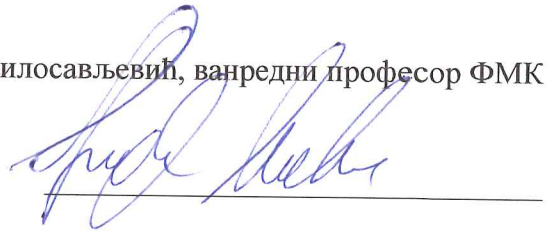
Београд, 08.05.2019.

Чланови комисије:

др Миодраг Шуваковић, редовни професор ФМК
(ментор)

др Ангелина Милосављевић, ванредни професор ФМК

др Никола Дедић, ванредни професор Факултета музичке уметности Универзитета
уметности у Београду

